

ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ КРИПТОСПОРИДИОЗУ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

М. Жмура, В. Журенко
miera.liets@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Криптоспоридіоз — це кишкове зоонозне захворювання хребетних тварин, спричинене найпростішими класу *Sporozoa* родини *Cryptosporidiidae* роду *Cryptosporidium* з фекально-оральним механізмом передачі збудника. Криптоспоридії ушкоджують слизову оболонку кишок, спричиняючи її запалення. Тварини пригнічені, не споживають корм, у них розвивається діарея і швидке зневоднення організму. Повний розвиток паразитів відбувається в організмі одного господаря (людини або тварини) за схемою гомоксенного циклу розвитку і завершується виділенням з фекаліями ооцист діаметром 4–7 мкм. Виділені ооцисти є інвазивними, тобто здатними заражати сприйнятливих господарів, і можуть тривалий час (до 6 міс.) зберігатися у зовнішньому середовищі.

При ковтанні ооцисти в проксимальному відділі кишечника відбувається руйнування її оболонки і вивільнення 4 рухливих спорозоїтів. Спорозоїти досягають ентероцитів, вдавлюються в їхню поверхню і, не проникаючи в цитоплазму, оточуються подвійною мембраною за рахунок господаря, опиняючись всередині клітини. У цих умовах криптоспоридії проходять такі стадії розвитку: спочатку утворюються трофозоїти, які переходять в стадію шизонтів, потім формуються мерозоїти I типу та мерозоїти II типу. Весь цикл розвитку, від попадання ооцист в організм господаря до виділення ооцист нового покоління в зовнішнє середовище, триває 4–7 днів. У різних видів криптоспоридій, які довго зберігаються у зовнішньому середовищі, розміри дещо різняться.

Досліди проводили на базі ТОВ «Рачанське» Радомишельського р-ну Житомирської обл., ЕІ — 100 %. Передусім важливо було створити оптимальні умови годівлі та утримання тільних корів для отримання від них здорових телят з високим імунним статусом. Хворих на криптоспоридіоз телят переводили до окремих кліток, оброблених гарячим 3–4 % розчином їдкого лугу. Разом з працівниками ферм проводили щоденне прибирання кліток, дезінвазію предметів догляду (щіток, мітел, лопат) корівників, де утримували велику рогату худобу, підсобних приміщень та постійне вивезення гною.

Проведеними дослідженнями було встановлено, що найвищу забрудненість виявляли у зіскрібках з підлоги станків, де були хворі телята — від 8 до 12 ооцист криптоспоридій у 10 полях зору мікроскопа. Позитивних зразків було 90 %. Після обробки з 20 досліджених зразків позитивних було 9. Виявлено від 6 до 10 ооцист криптоспоридій у 10 полях зору мікроскопа, 45 % позитивних зразків. Так, ооцисти криптоспоридій виявляли у зіскрібках з підлоги корівників з 20 досліджених зразків, з них позитивних було 5 — 25 % (1–2 екз. у 10 полях зору мікроскопа), та у зіскрібках з підлоги підсобного приміщення — 3 екз. у 10 полях зору мікроскопа. Також ооцисти знаходили у зіскрібках з годівниць — 3 екз., з інвентарю — 1 екз. У змивах з вимені корів ооцист не було.

Таким чином, дезінвазія тваринницьких приміщень 10 % розчином формаліну та обробка кліток гарячим 3–4 % розчином їдкого лугу є найбільш доступними та ефективними засобами для профілактики криптоспоридіозу.

Ключові слова: КРИПТОСПОРИДИОЗ, ООЦИСТА, КОРОВИ, ПРОФІЛАКТИКА, ЗІСКРІБКИ